

Bilgi Teknolojilerinin Statü Bağlamında Bilgi Profesyonellerine Yansıması: Ankara'da Çalışan Kütüphaneciler Üzerine Bir Araştırma *

Reflection of Information Technologies over the Information Professionals in Terms of Status: A Survey on the Librarians in Ankara

Semanur Öztemiz**

Öz

Modern mesleki anlayış, insan gücü ile benzer görevleri yerine getiren teknolojilere yenik düşmemek adına uzlaşmacı yaklaşımların benimsenmesini gerekli kılmaktadır. İnsan gücü ve teknoloji ortaklığı, mesleki faaliyetlerin daha az zamanda, daha az emekle ve daha fazla ürün ya da hizmet çıktısıyla gerçekleşmesine neden olurken, mesleğin uygulanmasından sorumlu iş gücünü de derinden etkilemiştir. Gelişen teknolojiler eğitim, unvan ve mesleki nitelikleri başta olmak üzere, bilgi profesyonelleri için çok yönlü değişimlere neden olmuştur. Bu çalışmada değişimin statü boyutundaki yansımalarının bilgi profesyonellerinin mesleki deneyimlerine dayalı olarak ortaya koyulması amaçlanmıştır.

Betimleme yöntemine dayalı olarak yapılan bu araştırma, Ankara'da bulunan Başbakanlığa bağlı kurumlar, üniversite kütüphaneleri ve halk kütüphanelerinde görev yapan toplam 106 bilgi profesyoneli üzerinden gerçekleştirilmiştir. Araştırma bulgularına göre; bilgi teknolojilerinde yaşanan gelişmeler, mesleki statü göstergelerinden mesleğin değeri, saygınlığı, maddi getirisi ve mesleğe karşı ilgi gibi faktörler üzerinde olumlu etkiler yaratmıştır.

Anahtar Sözcükler: *Bilgi profesyonelliği; statü; bilgi profesyonellerinin statüsü; Ankara'daki kütüphaneciler*

Abstract

In order not to succumb to technologies that carry out tasks similar to those performed by humans, modern professional understanding makes it essential to adopt reconciliatory approaches. Because it requires less effort, the partnership between manpower and technology allows professional activities to be carried out in a shorter time and results in greater product or service output. In addition, this partnership deeply affects the workforce responsible for professional implementation. Developing technologies have brought about various changes in education and job titles and particularly in the professional specifications for information professionals. This study aims to set forth the reflections of change on the status extent, based on the information professionals' experiences.

This study is based on descriptive methodology and covers 106 information professionals working in public libraries, university libraries and in the libraries of those institutions attached to the Prime Ministry in the Turkish capital city Ankara. This research finds that changes in information technologies have had meaningful impacts in terms of indicators of social status such as value, respectability, financial income and professional interest.

Keywords: *Information professionals; status; status of information professionals; librarians in Ankara*

* Bu makale yazarın yüksek lisans tezine (Öztemiz, 2012) dayanmaktadır.

** Arş. Gör., Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. e-posta: scaliskan@hacettepe.edu.tr

Giriş

Günümüzde bilgi; rekabette üstünlük sağlamanın en etkili aracı, refah ve kalkınmanın en temel dayanağı, verimliliği artırma ve gelişmenin en önemli unsuru gibi pozitif “en”lerin nitelediği bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bilginin uygulamaya aktarılması ile ortaya çıkan ve sonuçları bilgi miktarındaki artışın temel gerekçesi sayılan bilgi teknolojileri, 19. yüzyılın ikinci yarısından itibaren başlayan gelişimini hızla sürdürmektedir. Global ekonomide yaşanan gelişmeler ve rekabette artış gibi nedenlerle, özellikle 1990’lı yıllardan itibaren miktarı ve çeşidi her geçen gün artan teknolojiler, bilgiye verilen önemin artmasına neden olurken, bilgi ile ilgili hizmet sektörüne yönelik beklentileri de değiştirmiştir. Bu durum, sektörün önde gelen temsilcilerinden bilgi profesyonelleri için modern teknolojilere uyum sağlamayı kaçınılmaz hale getirmiştir.

Bilgi profesyonelleri için teknolojik ve örgütsel bağlamda yenilenmeyi zorunlu hale getiren gelişmeler, çağın öngördüğü bilgi, teknik, yöntem ve yaklaşımlarla bilgi profesyoneli yetiştirmeyi ilke edinen bilim dallarını, eğitim ve öğretim programlarında yeniden yapılanmaya itmiştir. Üniversitelerin kütüphanecilik, arşivcilik, dokümantasyon ve enformasyon bilim dalları “bilgi ve belge yönetimi” çatısı altında toplanmış, mesleği tanımlayan unvan olarak da “bilgi profesyoneli” ifadesi kullanılmıştır (Çakın,1999, s. 135). Gelişen teknolojilerin yön verdiği değişim, bilgi profesyonellerinin eğitim, çalışma alanı, iş olanakları ve mesleki nitelikleri üzerinde etkili olmanın yanı sıra, toplumsal beklentiler karşısındaki yükümlülüklerine, yani toplumsal rollerine de yansımıştır (Abels, Jones, Latham, Magnoni ve Marshall, 2005; Bent, 1994; Çakın, 2000; Üstün, 1994, s. 213).

Bek’e göre (2007, s. 49) bireylerin toplumsal rolleri ve statüleri arasında döngüsel bir ilişki mevcuttur. Toplumsal rolleri değişen bireylerin statüleri de değişim göstermektedir. İlişkili olmakla birlikte, role göre daha üst bir terim olan statü, bireyin toplumsal konumuna vurgu yapmaktadır (Linton,1936, s. 114; Turner, 2000, s. 13). Statü; cinsiyet, soy, gelir gibi etkenlere bağlı olmakla birlikte, daha çok birincil göstergesi olan “meslek” tarafından belirlenmektedir (Seçer, 2009, s. 42). Mesleki statü, bireyin sosyal ve ekonomik konumunun ve dolayısıyla toplumsal kimliğinin belirlenmesinde önemli bir etmendir (Çelik, 1996, s. 331; Seçer, 2009, s. 42). Mesleğe yönelik değerlendirmeler yapmak ve yenilikçi ya da iyileştirici faaliyetlerde bulunmak gibi uğraşların ise temel dayanağını oluşturabilmektedir.

Toplumsal yapıda her mesleğin olduğu gibi, bilgi profesyonelliğinin de üyelerine sağladığı özgün bir statü vardır. Bilgi profesyonelliğinin meslek çevrelerince “düşük seviyede” görülen statüsü, uzun yıllardır çözüm aranan mesleki sorunsalların başında gelmektedir. Mesleğin maddi getirisinin tatmin edici boyutta olmaması, meslek mensuplarının hala kütüphanelerin geleneksel görevlileri imajından sıyrılamayıp zamanlarının büyük bölümünü kitap bekçiliği yaparak geçiren kimseler olarak algılanmaları ve arzu ettikleri saygınlığa ulaşamamış olmaları ilk sırada gelen statü sorunlarından (Çelik, 1996, s. 331).

Bilgi teknolojilerinde yaşanan gelişmelerin bilgi profesyonellerinin statüsü ve buna bağlı olarak yaşanan sorunlar üzerindeki yansımaları yabancı literatürde geniş yer tutmakla birlikte, konu ile ilgili Türkiye’de yapılan araştırmalar sınırlı sayıdadır. Bu durum, gelişen teknolojilerin mesleğin statüsünü nasıl etkilediği yönündeki soruların cevapsız, statüye ilişkin güncel durumun ise belirsiz kalmasına yol açmaktadır. Bell’e göre (1963, s. 48) “*istikrarsız ya da belirsiz konumlar bireyleri statü paniği yaşamaya, bu durum ise kaygı, gerilim ve hayal kırıklığı gibi olumsuz ruh hallerine bürünmeye itmektedir*”. Bu çerçevede, mesleki statü farkındalığı, meslek mensuplarının toplumsal konumları hakkında aydınlatıcı olmanın yanı sıra, kendilerini geliştirmelerine ve yasal güvence ve haklarının savunucusu olmalarına da anlamlı katkılar sağlayabilmektedir.

Statü Nedir?

Literatürde statü kavramına ilişkin yapılan tanımlarda farklı yaklaşımlar mevcuttur. Bayer (2005, s. 7) ve Turner’a göre (2000, s. 13) statü: “*bireyin toplumsal düzeyde, hak ve ödevleriyle biçimlenen konumu*” anlamına gelmektedir. Bu açıklamaya göre statü, daha çok bireyin çevresindeki insanların, grupların ya da kurumların (aile, okul gibi) toplum içinde ona uygun gördükleri mevkiyi ifade eder. Bir başka tanıma göre statü; bireylerin ya da bireysel konumların aldığı saygınlık anlamına gelmektedir (Lipset ve Raab, 1970, ss. 301-302). Bu durumda statü, bireyi diğerlerinden farklı kılan ayrıcalıkların saygınlığına vurgu yapmaktadır (Rush, 1965, s. 9).

Statü, elde ediliş biçimine göre “verilmiş (atfedilmiş) statü” ve “kazanılmış statü” olmak üzere iki grupta incelenir (Linton, 1936, s. 115). Verilmiş statü; daha çok doğuştan gelen ve bireysel denetimden uzak etkenleri içerir. Cinsiyet, yaş, ırk gibi unsurlar bu kapsamda düşünülür (Bek, 2007, s. 48; Sosyoloji, 2011). Kazanılmış statü; bireysel denetim ve çabanın etkin olduğu, emek, deneyim ve eğitim gibi etkenlerle sonradan kazanılan toplumsal konumdur (Bek, 2007, s. 48; Küçükaşan, 2010, s. 10; Rehbinder, 1966, s. 103). Yarışma sonucu edinilen derece, meslek, kurumsal mevki vb. unsurları bu kategoride ele alabiliriz (Turner, 2000, s. 14).

Statü kavramını meslek çerçevesinde ele alan Bek (2007, s. 47) mesleki statü göstergelerini; cinsiyet, yaş, maaş, eğitim durumu, hizmet süresi, toplumun mesleğe karşı algısı, mesleğin toplumsal değeri ve mesleğin saygınlığı ile açıklamaktadır.

Meslekte Saygınlık ve Statünün Önemi

Aktan (1999), Abraham H. Maslow tarafından 1943’te geliştirilen ihtiyaçlar piramidinin dördüncü basamağının “takdir edilme ve saygı (değer) görme” ihtiyacı olduğunu, ilk basamaklardaki ihtiyaçları tatmine ulaşan bireyin, artık üyesi olduğu grupta takdir edilmek, saygı ve değer görmek isteyeceğinin altını çizmektedir. Başkaları tarafından takdirle karşılanan, saygı duyulan insan kendine güven duyar. Gün (2010) bu noktada iki yönlü bir saygının varlığından söz eder:

- Bireyin sunduğu hizmet veya kazandığı başarılarından ötürü başkalarının saygısını kazanması,
- Başkalarından saygı gören bireyin kendine saygı duyması.

Birey bu şekilde, yaptığı işe karşı motivasyon kazanma yolunda önemli bir aşama kaydeder. Karahan’a göre (2008, s. 231); iş motivasyonu, yapılan işten duyulan tatmine; iş tatmini ise iş güvencesi, gelir ve saygınlık gibi etkenlere bağlıdır. Maslow’un belirlediği gereksinimlerin iş dünyasında nasıl karşılanabileceğini inceleyen Can (2006, s. 13), yapılan işin övgü, yükselme ve maaş gibi getirilerinin yanı sıra itibarlı olanaklar sağlayarak takdir ve saygı ihtiyacını karşılayabileceğine değinmektedir. Saygınlık gereksinimi tatmine ulaşan birey, bu takdiri kaybetmemek için ortaya koyduğu hizmet ya da yaptığı işte başarısını korumak amacıyla daha çok çalışır (Aktan, 1999; Sağlam, 2010; Gün, 2010). Saygınlık kavramının varlık ya da yokluk düzeyinde incelendiği birincil statü göstergesi meslektir. Çelik’e göre (1996, s. 33) bir mesleğin saygınlığı;

- Toplumun mesleğe verdiği öneme (mesleğin toplum için sağladığı fayda) ve
- Mesleki güçlüklerle (kazanımındaki zorluklara) bağlıdır.

Fındıklı (2000, s. 9), meslekte saygınlığın imaj, kimlik ve statü öğelerine bağlı olduğunu ifade eder. Cremer (1998), mesleki imaj ve kimlik olgularının birbiriyle yakın ilişkili kavramlar olduğunu, mesleki imajın toplum gözünde mesleğin konumunu, mesleki kimliğin ise meslek mensuplarının bakış açısından mesleğin içeriğini kapsadığını savunur. Bu iki kavram (mesleğin toplumsal konumu ve meslek üyelerinin tanımladığı mesleki kimlik olgusu) birbiriyle uyumlu olduğu sürece mesleğin algısal bir sorun yaşadığından bahsetmek güçtür. Aksi halde, gerek meslek gerekse meslek üyeleri için statü sorunu kaçınılmazdır (Cremer, 1998). Statü sorunu, bireylerin mesleklerine ve çalıştıkları kuruma olan bağlılığını azaltırken, bunun yanında mesleki faaliyetlerde isteksizlik ve verimsizliğe neden olabilmektedir (Karahan, 2008, s. 233). Statüsü yüksek meslekler; işine bağlı ve iş doyumuna ulaşmış çalışanların varlığına bu durum ise, istihdam alanlarında yüksek verim ve düşük strese neden olur (Aşık, 2010, ss. 41-42; Yetim, 1997, s. 78).

Bilgi Profesyonellerinin Statüsü

Bilgi profesyonelleri, kullanıcı ile bilgiyi buluşturma sürecinde, bilgi sistemlerinin tasarımından kurulumuna, yönetiminden yaşatılmasına ve nihai amacı olan bilgi erişimi sağlamaya değin pek

çok aşamadan sorumludur (Tonta, 2000, s. 75). Buna karşılık mesleğin zorlayıcı çabalar ya da uzun süreli bir eğitim gerektirmediği yönündeki düşünceler, bilgi profesyonellerinin statü ve imaj bağlamında birtakım sorunlar yaşamasına neden olmuştur (Güneş, 2007, s. 232).

ABD'de her yıl tekrarlanan en prestijli meslekler anketinin 2010 yılı sonuçlarına göre en saygın meslekler itfaiyecilik, bilim adamlığı, doktorluk, askerlik, polislik, hemşirelik ve öğretmenliktir. Bilgi profesyoneli üst terimiyle ifade edilen meslek grupları ise saygın meslekler listelerinin alt sıralarında yer almaktadır (Dutta, 2010; Turkish Journal, 2010).

IFLA Kütüphane Dernekleri Yönetimi Çalışma Grubu (Round Table for the Management of Library Association) bilgi profesyonellerinin imaj, statü ve saygınlık açısından yaşadığı sorunlara neden olan etkenleri ortaya koymak amacıyla evrensel düzeyde bir araştırma gerçekleştirmiştir. 90 ülkeden 150 kütüphane kuruluşu ve çok sayıda uzmanın katılımıyla yapılan araştırmanın sonuçları Prins ve De Gier (1992, ss. 45-46) tarafından 17 başlık altında şöyle değerlendirilmiştir:

1. *Kadın mesleği olarak görülmesi*: Yapılan araştırmalar çoğu ülkede mesleğin bayanlara mahsus bir meslek olarak algılandığını ortaya koymaktadır. Yine birçok ülkede kadınların statüsünün erkeklere oranla daha düşük olmasına paralel olarak mesleğin statüsü de düşüktür.
2. *Toplumun mesleğe ilişkin bilgi düzeyinin düşük olması*: Bilgi profesyonellerinin ne iş yaptıkları ve ne tür sorumlulukları olduğu konusunda kamu bilinci yetersizdir.
3. *Hizmet kalitesi*: Bazı bilgi merkezlerinde kullanıcı beklentilerinin altında ve düşük kalitede hizmet sunulmaktadır. Bu durum mesleğe verilen önem ve değeri daha genelde ise statüyü olumsuz etkilemektedir.
4. *Maas*: Meslek mensuplarının düşük ücretlerle çalıştırılıyor olması mesleğe yönelik ilgi ve saygıyı, dolayısıyla statüyü olumsuz yönde etkilemektedir.
5. *Gönüllü çalışma*: Bilgi merkezlerinde çok sayıda gönüllü çalışanın olması mesleğin toplum gözünde belki de gönüllülerce yürütülen bir iş olarak görülmesine neden olmaktadır.
6. *Marjinal rol*: Kar amacı gütmeyen birer kuruluş olarak bilgi merkezleri ülke ekonomisinin gelişmesine katkıda bulunmak söz konusu olduğunda ticari kuruluşlar kadar önem arz etmemektedir. Bu durum mesleğin imajını olumsuz yönde etkilemektedir.
7. *Ayırt edilememek*: Kullanıcıların bilgi profesyonellerini bilgi merkezlerinde görev yapan diğer çalışanlardan farklı görmemesi, ayırt edici özelliklerini bilmemeleri mesleğin algısı üzerinde olumsuz etkiler yaratmaktadır.
8. *Parasal sorumluluklar*: Kar amacı gütmeyen kuruluşlar olmakla birlikte bilgi merkezleri çalışanlarının da kaynak sağlama, personel istihdam etme gibi gider hesabı yapmayı gerektiren birtakım parasal sorumlulukları vardır. Ancak toplumun bu hususta bilgi sahibi olmaması, mesleğin itibarını olumsuz yönde etkilemektedir.
9. *Araç/kaynak yetersizliği*: Devlet desteğinin maddi boyutta yetersiz olması bazı sorunları da beraberinde getirmektedir.
10. *Sosyal sorumluluk*: Toplumda yer alan bireylerin kütüphanecilerin sosyal sorumlulukları hakkında yeterince bilgi sahibi olmaması problem teşkil etmektedir.
11. *Gereksiz lüks*: Halkın büyük çoğunluğunun kütüphane hizmetlerini gereksiz bir lüks olarak görmesi mesleğin statüsünü olumsuz yönde etkilemektedir.
12. *Düşük beklenti*: Kullanıcıların alacakları hizmetlere yönelik beklentilerinin düşük olması olumsuzluk yaratmaktadır.
13. *İşsizlik*: Çok sayıda bilgi profesyonelinin iş bulamaması mesleğin imajına yönelik algıyı ve statüyü olumsuz yönde etkilemektedir.
14. *İmaj*: Kütüphanecilerin karakterine yönelik imajın katı ve can sıkıcı bulunması mesleğin

- statüsünü olumsuz yönde etkilemektedir.
15. *Eğitim*: Bilgi profesyonellerinin yürüttüğü pek çok işin herhangi bir mesleki eğitim almadan da yapılabileceği inancının beraberinde olumsuzlukları da getirmektedir.
  16. Öğrenci odaklı algılanması: Bilgi merkezlerinin yalnızca öğrencilere hizmet veren yerler olarak algılanmaktadırlar.
  17. *Okuma oranının düşük olması*: Toplumların az okuyor olması olumsuzluklar doğurmaktadır.

Bowden (1992, ss. 10-11) ülkelerin sosyo-ekonomik, kültürel ve politik yapılarına göre farklılık göstermekle birlikte, mesleğin evrensel düzeyde bazı statü sorunlarına dikkat çekmiştir:

- *Mesleki bilinç yetersizliği*: Bilgi profesyonelliğinin statüsüne ilişkin sorunlardan biri mesleğe yönelik bilincin yetersiz olmasıdır. Bu durum daha çok bilgi profesyonelliğinin bir meslek olup olmadığına yönelik tartışmalardan kaynaklanmaktadır. Oysa bir çalışma alanının meslek kabul edilmesi için gerekli olan ölçütler düşünüldüğünde, bilgi profesyonelliğinin bir meslek alanı olduğu yeterince açıktır.
- *Mesleğe yönelik algının ve önemin zayıf olması*: İnsanların unvanlı meslekleri önemli ve değerli bulmalarına karşılık kapsamını yeterince bilmedikleri bilgi profesyonelliğine ve bu mesleğe sahip bireylerin ne tür işlerle uğraştıklarına ilişkin farkındalıklarının yetersiz olması bilgi profesyonellerinin kendilerini önemsiz görmelerini de tetiklemektedir. Oysa çağın en önemli ürünü olan bilgi, toplumun yeterince farkında olmadığı bu mesleğin temel hizmet nesnesidir.
- *Yasal güvence yetersizliği*: Bilgi profesyonellerinin temel hak ve sorumluluklarına ilişkin mevzuat yeterli değildir.

Tüm bunlar bilgi profesyonelliği açısından statü sorunsalının evrensel düzeyde yaşanmakta olduğunu ve mesleğe yönelik algının zayıf, bilincin ise yetersiz olması gibi nedenlerden kaynaklandığını göstermektedir.

Türkiye’de Bilgi Profesyonellerinin Statüsü

2000’li yıllara yaklaşırken kütüphanecilerin Türkiye’deki toplumsal konumunu irdeleyen Çelik (1996, s. 335), bu kapsamda yaşanan sorunları şöyle özetler:

- *“Mesleğin bir uzmanlık alanı olarak görülmemesi ve bunun doğal bir sonucu olarak istihdam alanında yaşanan sorunlar,*
- *Devlet Personel Politikasının ücretlendirme ile ilgili esaslarında yapılan dengesizlikten kaynaklı ücret sorunu,*
- *Meslek üyelerinin özlük haklarının uzmanlık gerektirmeyen bir yasa kapsamında yer alıyor olması (657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu’nun Genel İdare Hizmetleri Sınıfı).”*

Bilgi profesyonellerinin 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu’nun genel idare hizmetleri sınıfından teknik hizmetler sınıfına alınması gerektiği ve bu sayede meslek elemanlarının maddi kazanç ve statü ile ilgili düzeylerinin yükseleceği kanısı uzun yıllar meslek camiasının üzerinde durduğu bir konu olmuştur. 2010 yılına gelindiğinde bilgi profesyonellerinin içinde yer aldığı hizmet sınıfı konusunda önemli gelişmeler yaşanmıştır. 05.03.2010 tarih ve 7996 sayılı Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı kararı ile genel idare hizmetleri sınıfında yer alan ve bilgi profesyonellerine atfedilen “*Folklor Araştırmacısı, Müze Araştırmacısı, Kütüphaneci, Arşivci, Kitap Patalogu ve Sosyolog*” unvanlarının; 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu’nun 36/II maddesinde teknik hizmetler sınıfına aktarılmasına ve 36.maddesinin “Ortak Hükümler” bölümünün (A/4) numaralı bendi kapsamında değerlendirilmesine karar verilmiştir. Maliye Bakanlığı ve Devlet Personel Başkanlığı’nın olumlu görüşleri neticesinde 27.09.2010 tarihinde alınan 2010/1092 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile kütüphaneci ve arşivci unvanlarına sahip bilgi profesyonelleri, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 36. maddesinin birinci fıkrasının

“Teknik Hizmetler Sınıfı” başlıklı II numaralı bendi kapsamına alınmıştır (Devlet Memurları Kanunu, 2010).

“Mesleğin eğitiminden uygulanmasına kadar her aşamasında etkisini hissettiren teknoloji, mesleki statü üzerinde de doğrudan etkilidir. Mesleki statü göstergelerinin başında maaş, eğitim ve toplumsal algı gelmektedir. Teknik içerikli eğitimin Teknik Hizmetler Sınıfı'na geçmeyi desteklemesi, bunun sonucunda bilgi profesyonellerinin maaşlarında artış olması, bu durumun ise mesleğe yönelik algıyı büyük ölçüde değiştirme potansiyeli taşıması, bilgi teknolojilerinin bilgi profesyonellerinin statüsünü olumlu yönde etkilediğinin en temel göstergeleridir¹”.

“Teknik hizmetler kadrosu daha önce herhangi bir memurdan farkı olmayan bilgi profesyonelleri için maddi ve manevi birçok açıdan iyileştirici bir girişim olmuştur. Teknik hizmetler kadrosunun gelir düzeyini yükseltmesinin yanı sıra, mesleki statü ve prestijin de yükselmesine yol açacağı düşünülmektedir²”.

Resmi Belgelerde Bilgi Profesyonelliği

Bir mesleğin statüsünü ve saygınlığını belirleyen önemli göstergelerden biri, diğer meslek grupları arasındaki yeri ve resmi dokümanlardaki tanımıdır (Çelik,1996, s. 334). Mesleklere ilişkin tanımların yapıldığı Occupational Outlook Handbook'ta bilgi profesyoneli unvanı genellikle kütüphaneciler için kullanılmaktadır. Yine aynı kaynakta mesleğin temel işlevi insanların bilgiye erişimini ve kullanımını sağlamak şeklinde tanımlanmıştır. İlişkili meslek grupları; arşivistler, müze teknisyenleri, bilgisayar bilimciler, sistem analistleri ve öğretmenlerdir (Occupational Outlook Handbook, 2010).

Occupational Outlook Handbook'ta (2010) mesleğin uygulamasına kullanıcı hizmetleri, teknik hizmetler ve idari işler olmak üzere üç açıdan yaklaşmıştır. Bilgi profesyonellerinin kullanıcı hizmetleri kapsamında görev ve işlem basamakları; kullanıcıların bilgi gereksinimlerini çözümlene ile basılı ve elektronik bilgi kaynaklarından istifade ederek bu gereksinimleri karşılama şeklinde açıklanmaktadır. Teknik hizmetler; bilginin organizasyonuna ilişkin süreçleri kapsamaktayken, idari işler bilgi merkezi yönetimine ilişkin faaliyetleri kapsamaktadır. Bilgi profesyonelleri, alanlarına yönelik güncel gelişmeler ışığında mevcut bilgilerini güncelleyebilme, karşılaşılan problemlere yönelik çözümler üretebilme, takım çalışmalarına uyumlu olabilme gibi becerilere sahip olmanın yanı sıra güçlü iletişim ve bilgisayar becerilerine de sahip olmalıdır. El kitabında ayrıca, mesleki eğitimin lisansüstü düzeyde olması; hukuk kütüphanesi, tıp kütüphanesi gibi özel konulu bilgi merkezlerinde görev yapanlar için ise, konu uzmanı olmanın bir gereklilik olduğuna dikkat çekilmektedir.

Türkiye'de meslekler hakkında tanım yapan kurumların başında Türkiye İş Kurumu (İŞKUR) gelmektedir. İŞKUR tarafından tanımı yapılan 600 meslek bulunmaktadır. *Türkiye İş Kurumu Türk Meslekler Sözlüğünde* bilgi profesyonelleri;

- Kütüphaneci,
- Kütüphaneci (Aksesyon-derleme hizmetleri),
- Kütüphaneci (Kataloglama-sınıflama hizmetleri),
- Kütüphaneci (Okuyucu hizmetleri),
- Arşivci,
- Bilgi ve belge yöneticisi ve
- Bilgi ve belge yönetimi öğretim üyesi şeklinde yedi grupta tanımlanmıştır.

“Arşivciler, kütüphaneciler ve ilgili profesyonel meslek mensupları” grubunda yer verilen bu mesleklerin lisans eğitimi gerektirdiği belirtilmektedir. Söz konusu mesleklerin ortak tanımı ise şöyle verilmiştir:

¹ 21 Şubat 2012 saat 12:30'da Prof. Dr. Bülent Yılmaz ile yapılan görüşme.

² 06 Şubat 2012 saat 14:00'de Türk Kütüphaneciler Demeği başkanı Ali Fuat Kartal ile yapılan görüşme.

“Kitapların ve diğer kayıtlı malzemenin sistematik koleksiyonunu organize eden, geliştiren, bakımını yapan ve kütüphaneye gelenlerin hizmetine sunan kişidir”
(Türkiye İş Kurumu, 2010).

Türk Meslekler Sözlüğünde ayrıca “Arşivciler, kütüphaneciler ve ilgili profesyonel meslek mensupları” grubu içinde yer alan her hizmet mensubunun ayrı ayrı tanımı yapılmıştır. Örneğin, arşivci, “*arşiv niteliği kazanan belgelerin korunması, bakımı ve erişime sunulmasından sorumlu kişi*” şeklinde tanımlanmaktadır. Bilgi ve belge yöneticisine ilişkin tanımlara bakıldığında mesleğin “kütüphaneciler ve ilgili profesyonel meslek mensupları” biçiminde ele alındığı, ancak tanımına ve görev basamaklarına ilişkin herhangi bir açıklama getirilmediği görülmektedir (Türkiye İş Kurumu, 2010). Benzer bir yaklaşım, Yükseköğretim Kurulu’nun 13.01.2011 tarihli Genel Kurulu’nda kabul edilen Türkiye Yükseköğretim Yeterlilikler Çerçevesi (TYYÇ) Temel Alan Yeterlilikleri ISCED’de (Uluslararası Standart Eğitim Sınıflaması) izlenmektedir. Bu kez Bilgi ve Belge Yönetimi, 32 alan koduyla “Gazetecilik ve Enformasyon” kategorisi altında bulunan gruba dâhil edilip, mesleki eğitim ve yeterlilikler açısından tanımsal bir karşılık almamıştır (Yükseköğretim Kurulu, 2011).

Araştırmanın Amacı, Kapsamı ve Yöntemi

Betimleme yöntemine dayalı olarak yapılan bu araştırmanın amacı, bilgi teknolojilerinin mesleğin statüsü üzerindeki etkilerini bilgi profesyonellerinin bireysel gözlem ve deneyimlerine dayalı olarak ortaya koymaktır. Araştırmada çözüm aranan problem “bilgi profesyonellerine göre bilgi teknolojilerinde yaşanan gelişmeler mesleğin statüsünü nasıl etkilemiştir?” şeklinde tanımlanmıştır. Araştırmanın hipotezi “Bilgi profesyonellerine göre bilgi teknolojilerinde yaşanan gelişmeler mesleğin statüsü üzerinde olumlu etkiler yaratmıştır” şeklinde tanımlanmıştır. Araştırmanın, Ankara ilinde çalışan kütüphaneciler şeklinde belirlenen evreni, bilgi profesyonelleri için önde gelen istihdam kurumlarından üniversite kütüphaneleri, halk kütüphaneleri ve Başbakanlık’a bağlı kurum kütüphaneleri ile sınırlandırılmıştır. Başbakanlık’a bağlı 49 kurum kütüphanesi ile 20 halk kütüphanesi ve üniversite kütüphanesi arasından %95 güvenilirlikle basit tesadüfi örnekleme sonucu rastgele seçilen 15 kurum araştırmanın örneklemini oluşturmaktadır. Araştırma verilerinin toplanmasında anket ve yüz yüze görüşme tekniği kullanılmıştır.

Kâğıt formatında hazırlanan ve toplamda 42 sorudan oluşan anket, örnekleme alınan 15 kurumdan 106 kişiye yüz yüze görüşme yoluyla uygulanmıştır. Beş bölümden oluşan anketin 1. bölümü katılımcıların demografik özelliklerini ortaya koymaya yönelik 4 soru, 2. bölümü yapılan işe yönelik bilgileri içeren 5 sorudan oluşmaktadır. Anketin 3. bölümü mesleğe ilişkin görüşlerin yer aldığı 9 soru, 4. bölümü bilgi teknolojileri ile ilgili yeterlilikleri ölçmeye yönelik 13 soru ve 5. bölümü ise bilgi teknolojilerinin meslek üzerindeki etkilerini ölçmeye yönelik 11 sorudan oluşmaktadır. Anketin 5. bölümü üç düzeyli (“Evet”, “Hayır”, “Kısmen”) Likert tipi ölçek kullanılarak geliştirilmiştir. Bu ölçeğin geçerlik ve güvenilirlik analizini yapmak için 90 kişi üzerinde ön araştırma gerçekleştirilmiştir.

Ölçeğin güvenilir olup olmadığını ortaya koymak için bakılan güvenilirlik katsayısının +1’e yakın değerler alması istenen bir sonuçtur. Ölçme aracı kategorik ve sıralı bir şekilde hazırlandığı ve ana konuyu 4 kategoride (bkz. Tablo 1) ölçtüğü için, ölçeğin iç tutarlılığı oldukça önemlidir. Bu tutarlılık CronbachAlfa katsayısı ile elde edilir ve böylece kategoriler arasında nasıl bir koordinasyon olduğu ortaya konulmuş olur (Revelle ve Zinbarg, 2009). Uygulamada kullanılan 11 madde için hesaplanan CronbachAlfa (α) güvenilirliği katsayısı 0,67 çıkmıştır. CronbachAlfa (α) katsayısının 0,60-0,80 arasında çıkması ölçeğin güvenilir olduğu anlamına gelmektedir (Baydur ve Eser, 2006, s. 112).

(Tablo 1): Faktör grupları ve içerdikleri sorular

Faktör 1: Bilgi teknolojilerinin etkisinde mesleğin değeri
<ul style="list-style-type: none">
▪ Bilgisayar ve internet araçlarını kullanmanız maaşınız dışında (proje gibi) ek olanaklar sağlıyor mu?
▪ Teknoloji araçlarını kullanıyor olmanız kurumsal yapıda sosyal ilişkilerinizi genişletti mi?
▪ Teknolojik gelişmelerin mesleğinize duyduğunuz sevgiyi artırdığını düşünüyor musunuz?
▪ Teknolojik gelişmelerin mesleğinize olan ilgiyi artırdığını düşünüyor musunuz?
▪ Teknoloji araçlarını kullanıyor olmanız başkalarının sizi daha saygın görmesine neden oldu mu?
Faktör 2: Bilgi teknolojilerinin mesleğe sağladığı kazanımlar
<ul style="list-style-type: none">
▪ Teknolojik gelişmelerin mesleğinizi anlamsızlaştırdığı düşüncesine katılır mısınız?
▪ Teknolojik gelişmelerin isinizde yükselme şansını azalttığı düşüncesine katılır mısınız?
▪ Teknoloji araçlarını kullanıyor olmanız başkalarının sizi daha saygın görmesine neden oldu mu?
▪ Teknolojik gelişmelerin iş yükünü artırdığı düşüncesine katılıyor musunuz?
Faktör 3: Bilgi teknolojilerinin etkisinde mesleğin algısı
<ul style="list-style-type: none">
▪ Teknolojik gelişmelerin mesleğinize duyduğunuz sevgiyi artırdığını düşünüyor musunuz?
▪ Teknolojik gelişmelerin mesleğinize olan ilgiyi artırdığını düşünüyor musunuz?
▪ Teknolojik gelişmelerin mesleğinizin tercih edilme oranını artırdığını düşünüyor musunuz?
Faktör 4: Bilgi teknolojilerinin etkisinde mesleki prestij
<ul style="list-style-type: none">
▪ Teknolojik gelişmelerin mesleğinizi olumlu etkilediğini düşünür müsünüz?
▪ Teknolojik gelişmelerin mesleğinize değer kattığı düşüncesine katılıyor musunuz?
▪ Teknolojik gelişmeler başkalarının sizi daha saygın görmesine neden oldu mu?

Anketin 5. bölümünde yer alan ölçeğin geçerliliğini ölçmek amacıyla Varimax döndürme yöntemiyle faktör analizi yapılmıştır. Açıklanan toplam varyans incelendiğinde uygulama verilerine göre 11 madde için 4 faktör bulunmuştur (faktörler ve içerdikleri sorular için bkz. Tablo 1). Kaiser-Meyer-Olkin örneklem yeterliliği istatistiği 0,659 çıkmıştır. Bu değer 0,50 üzerinde çıkması verilen örneklem sayısının yeterli olduğunun bir göstergesidir (Bryant ve Yarnold, 1995). Verilerin faktör analizine uygun olup olmadığını ortaya koymak amacıyla yapılan Bartlett küresellik testinin ki kare değeri ne kadar yüksekse veri seti faktör analizi yapmak için o kadar uygundur (Dawson, 1997). Verilerin Bartlett küresellik testinin ki kare değeri 197,526 s.d.=55 p=0,000 olup faktör analizine uygun bulunmuştur (p<0,05). Uygulanan faktör analizi sonuçlarına göre ölçme aracının yapı geçerliliğinin sağlandığı söylenebilir. Ölçekte yer alan soruların hangi faktörlere dâhil edileceğini belirlemek amacıyla yapılan Varimax Rotasyon Faktörler Matrisine göre elde edilen sonuçlar Tablo 1'de belirtildiği gibidir.

Bir değişkenin bir diğer değişken üzerinde etkisi olup olmadığını ortaya koymak için, iki değişken arasındaki ortalama farklılığının istatistiksel açıdan anlamlı olup olmadığına bakılır (Eymen, 2007, ss. 104-117). Ortalamalar arası farklılığın anlamlı olup olmadığını test etmek amacıyla değişken düzeyi ya da özelliği iki olan değişkenler için bağımsız örneklem testi uygulanmıştır. Düzeyi üç veya daha fazla olan değişkenler içinse tek yönlü varyans analizi kullanılmıştır. Tek yönlü varyans analizi sonucunda anlamlı bulunan değişkenlerin çoklu karşılaştırmalarında Bonferroni testi kullanılmıştır.

Analiz sonuçları sayı ve yüzde şeklinde verilen dağılım sonuçları ve ortalamalar arası farklılığın istatistiksel açıdan anlamlı olup olmadığını gösteren p değeri ile sunulmuştur. Bulguların sunumunda kullanılan tablolar araştırma sonuçlarına göre öne çıkan verileri içermektedir. Bahsedilen tüm parametrik testler, normallik ön şartı (örneklem büyüklüğüne

uygun olarak ShapiroWilk normal dağılıma uygunluk testi ($p>0,05$)), varyansların homojenliği (Levene's test ($p>0,05$)) gibi ön koşulları sağladıkları test edildikten sonra uygulanmıştır. Veriler SPSS (Version 15, Chicago, IL) paket programında değerlendirilmiştir.

Bulgular ve Yorum

Katılımcılara İlişkin Bulgular

(Tablo 2): Demografik Bulgular

Değişkenler	Değişken Düzeyleri	N	%
Cinsiyet	Kadın	72	67,9
	Erkek	34	32,1
Yaş	20-29	14	13,2
	30-39	50	47,2
	40-49	38	35,8
	50-59	4	3,8
Eğitim durumu	Lisans	80	75,5
	Yüksek Lisans	21	19,8
	Doktora	5	4,7
Medeni durum	Evli	67	63,2
	Bekâr	37	34,9
	Dul	2	1,9
Toplam		106	100

Tablo 2'ye göre; katılımcıların büyük çoğunluğunun kadın (% 67, 9-72kişi); 30-39 yaş grubunda (%47, 2-50 kişi) ve lisans derecesine sahip olduğu (%75, 5-80 kişi) görülmektedir. Medeni duruma göre dağılım sonuçları katılımcıların yarısından fazlasının (%63, 2-67 kişi) evli olduğunu göstermektedir.

Hizmete İlişkin Bulgular

Katılımcıların hizmet sürelerine ilişkin bulgular, büyük çoğunluğun (%32, 34 kişi) 1-6 yıldır görev yapmakta olduğunu göstermektedir. Maaşa göre dağılım sonuçları katılımcıların yarısının (%50, 53 kişi) 1200-1500 TL maaş aldığını göstermektedir. Bilgi profesyonellerinin taşıdıkları unvana göre dağılım sonuçları %55,7'sinin (59 kişi) kütüphaneci, %2,8'inin ise (3 kişi) bilgi ve belge yöneticisi unvanını taşımakta olduğunu göstermektedir. Hizmet verilen birime göre dağılım sonuçları katılımcıların %87,7'sinin (93 kişi) kütüphanede çalıştığını göstermektedir. Kurumsal hiyerarşideki konumlarına yönelik bulgular katılımcıların yarısına yakınının (%46,2) kendini "organizasyon şemasının orta kademeli pozisyonlarından birinin sahibi" şeklinde değerlendirdiğini göstermektedir. Hizmete ilişkin tüm bulgular Tablo 3'te sunulmaktadır.

(Tablo 3): Hizmete ilişkin bulgular

Değişkenler	Değişken düzeyleri	N	%
Hizmet süresi	1-6 yıl	34	32,1
	7-12 yıl	17	16,0
	13-18 yıl	22	20,8
	19-24 yıl	28	26,4
	25 yıl ve üzeri	5	4,7
Aylık (net) maaş	1200-1500 TL	53	50,0
	1501-2000 TL	31	29,2
	2001-2500 TL	16	15,1
	2501 TL ve üzeri	6	5,7
Hizmet verilen birim	Kütüphane	93	87,7
	Bilgi-belge erişim birimi	7	6,6
	Dokümantasyon/enformasyon merkezi	5	4,7
	Diğer (ticari bilgi ve rehberlik hizmetleri birimi)	1	0,9
Taşınan unvan	Kütüphaneci	59	55,7
	Uzman	27	25,5
	Kütüphane müdürü	10	9,4
	Uzman yardımcısı	4	3,8
	Başuzman	3	2,8
	Bilgi ve belge yöneticisi	3	2,8
Kurumsal konum	Organizasyon şemasının orta kademeli pozisyonlarından birinin sahibi	49	46,2
	Herkesçe takdir edilen saygın biri	36	34,0
	Kurumsal hiyerarşinin alt sıralarında yer alan biri	18	17,0
	İş yükü hafif ve mesleki yeterlilikleri sınırlı biri	3	2,8

Bilgi Teknolojilerinin Meslek Üzerindeki Etkileri ile İlgili Bulgular

Katılımcıların tamamına yakını (%90,6-96 kişi) bilgi teknolojilerinin meslek üzerinde olumlu etkiler yarattığını düşünmektedir. Bilgi teknolojilerinin mesleği anlamsızlaştırması durumuna ankete katılanların %83'ü (88 kişi) "hayır" yanıtı vermiştir. Katılımcıların büyük çoğunluğu (%86,8-92 kişi) bilgi teknolojilerinin işlerinde yükselme şansını azaltmadığını, %61,3'ü bilgi teknolojilerinin (65 kişi) iş yükünü artırmadığını düşünmektedir. Katılımcıların yarısından fazlası bilgi teknolojilerinin mesleğe değer kattığını düşünmektedir (%71,7-76 kişi).

Ankete katılan bilgi profesyonellerinden %93,4'ü (99 kişi) bilgi teknolojilerinin ücrette artışa neden olmadığını, %63,2'si ise bilgi teknolojilerinin kurum içi sosyal ilişkilerini (67 kişi) genişlettiğini veya kısmen genişlettiğini düşünmektedir. Ankete katılan bilgi profesyonellerinin çoğu bilgi teknolojilerinin mesleğin saygınlığını artırdığını veya kısmen artırdığını düşünmektedir (%71,7-76 kişi). Bilgi profesyonellerinin %38,7'si (41 kişi) bilgi teknolojilerini kullanıyor olmanın çalışanların mesleğe olan sevgisini artırdığını düşünmektedir. Bununla birlikte katılımcıların %56,6'sı (60 kişi) bilgi teknolojilerinin meslek dışı çevrelerin mesleğe olan ilgisinin artmasına katkı sağladığını düşünmektedir. Tablo 4 bilgi teknolojilerinin meslek üzerindeki etkileri ile ilgili detaylı bulguları sunmaktadır.

(Tablo 4): Bilgi teknolojilerinin bilgi profesyonelleri üzerindeki etkileri

Değişkenler	Değişken düzeyleri	N	%
BT'nin mesleki uygulamalar üzerinde olumlu etkiler yarattığı	Evet	96	90,6
	Hayır	8	7,5
	Kısmen	2	1,9
BT'nin mesleği anlamsızlaştırdığı	Evet	5	4,7
	Hayır	88	83,0
	Kısmen	13	12,3
BT'nin yapılan işte yükselme olasılığını azalttığı	Evet	2	1,9
	Hayır	92	86,8
	Kısmen	12	11,3
BT'nin iş yükünü artırdığı	Evet	16	15,1
	Hayır	65	61,3
	Kısmen	25	23,6
BT'nin mesleğe değer kattığı	Evet	76	71,7
	Hayır	16	15,1
	Kısmen	14	13,2
BT'nin ücret artışına neden olduğu	Evet	3	2,8
	Hayır	99	93,4
	Kısmen	4	3,8
BT'nin ücret dışında ek gelir sağladığı	Evet	19	17,9
	Hayır	70	66,0
	Kısmen	17	16,0
BT kullanımının kurum içi sosyal ilişkileri genişlettiği	Evet	31	29,2
	Hayır	39	36,8
	Kısmen	36	34,0
BT'nin mesleki saygınlığı artırdığı	Evet	35	33,0
	Hayır	30	28,3
	Kısmen	41	38,7
BT'nin mesleğe karşı sevgiyi artırdığı	Evet	41	38,7
	Hayır	27	25,5
	Kısmen	38	35,8
BT'nin mesleğe karşı ilgiyi artırdığı	Evet	60	56,6
	Hayır	16	15,1
	Kısmen	30	28,3

*BT: Bilgi teknolojileri

Demografik Özelliklere göre Bilgi Teknolojilerinin Bilgi Profesyonelleri Üzerindeki Etkileri ile İlgili Bulgular

(Tablo 5): Bilgi teknolojilerinin bilgi profesyonelleri üzerindeki etkileri

	Faktör 1	Faktör 2	Faktör 3	Faktör 4
Demografik Özellikler	BT'nin etkisinde mesleğin değeri (P)	BT'nin mesleğe sağladığı kazanımlar (P)	BT'nin etkisinde mesleğin algısı (P)	BT'nin etkisinde mesleki prestij (P)
Cinsiyet	,059	,811	,333	,187
Yaş	,017*	,765	,129	,090
Eğitim Durumu	,391	,461	,609	,176
Medeni Durum	,036*	,279	,368	,277

* Ortalamalar arasındaki farklar istatistiksel açıdan önemlidir ($p < 0,05$)

Tablo 5, faktörlerden alınan puanlara göre cinsiyet değişkeninin düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığını göstermektedir ($p > 0,05$). “Bilgi teknolojilerinin mesleğin statüsü üzerindeki etkileri” katılımcıların kadın veya erkek olmasına göre farklılık göstermemektedir.

Bilgi teknolojilerinin etkisinde mesleğin değeri ile yaş değişkeninin düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır ($p < 0,05$).

(Tablo 6): Yaş Gruplarının Çoklu Karşılaştırması

Bağımlı Değişken	Yaş		Ortalama	Anlamlılık (P)
	(I)	(J)	farklar (I-J)	
Faktör 1		20-29	1,89286	,010*
Bilgi teknolojilerinin etkisinde mesleğe verilen değer artması	50-59	30-39	1,57000	,026*
		40-49	1,48684	,044*

* Ortalamalar arasındaki farklar istatistiksel açıdan önemlidir ($p < 0,05$).

Farklılığın hangi yaş grupları arasında olduğunu belirlemek amacıyla yapılan çoklu karşılaştırma testine göre 50-59 yaş grubundakiler ile diğer tüm yaş grupları arasında anlamlı bir farklılık olduğu sonucuna ulaşılmıştır ($p < 0,05$). Ancak söz konusu yaş grubunda yalnız 4 kişinin olması sonucun tesadüf olabileceğini düşündürmektedir.

Bilgi teknolojilerinin etkisinde mesleğin statüsü faktörlerinden elde edilen puanlar eğitim değişkeninin düzeyleri (lisans, yüksek lisans, doktora) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yaratmamaktadır ($p > 0,05$). Bilgi teknolojilerinin etkisinde mesleğe verilen değer, medeni durum değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermektedir ($p < 0,05$). Bilgi teknolojilerinin mesleğin değeri üzerinde etkili olduğu düşüncesi, katılımcıların evli, bekâr veya diğer (dul) seçenekleri ile ifade ettikleri medeni hal özelliklerine göre farklılık göstermektedir.

(Tablo 7): Medeni durumların çoklu karşılaştırması

Bağımlı Değişken	Medeni Durum (I)	Medeni Durum (J)	Ortalama Farklar(I-J)	Anlamlılık (P)
Faktör 1				
Bilgi teknolojilerinin etkisinde mesleğin değeri	Dul	Evli	1,73134	,070
		Bekâr	1,94595	,036*

* Ortalamalar arasındaki farklar istatistiksel açıdan önemlidir ($p<0,05$).

Farklılığın hangi medeni durum düzeyleri arasında olduğunu belirlemek için yapılan çoklu karşılaştırma testine göre, medeni durumu diğer (dul) olanlar ile bekâr olanlar arasında anlamlı bir farklılık vardır ($p=0,36$). Ancak medeni hali “dul” olan katılımcı sayısının yalnızca 2 olması sonucu anlamsızlaştırmaktadır.

Hizmete İlişkin Özelliklere göre Bilgi Teknolojilerinin Statü Üzerindeki Etkileri ile İlgili Bulgular

Tablo 8, hizmete ilişkin özellikler ile bilgi teknolojilerinin mesleğin statüsü üzerindeki etkilerini yansıtan faktörler arasındaki ortalama farklarını ve bunların istatistiksel açıdan anlamlı olup olmadığını yansıtan p değerlerini göstermektedir ($p>0,05$). Bulgular incelendiğinde, “mesleki prestij” ile hizmet süresi, “bilgi teknolojilerinin mesleğe sağladığı kazanımlar” ile ücret, “mesleğin değeri” ve “mesleki prestij” faktörleri ile unvan değişkeninin düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu göze çarpmaktadır ($p<0,05$). Farklılığın hangi değişken düzeylerinden kaynaklandığını ortaya koymak amacıyla çoklu karşılaştırma testleri uygulanmıştır (bkz. Tablo 9, Tablo 10 ve Tablo 11).

(Tablo 8): Hizmete ilişkin özelliklere göre bilgi teknolojilerinin statü üzerindeki etkileri

Hizmete ilişkin özellikler	Faktör 1 BT'nin etkisinde mesleğin değeri (P)	Faktör 2 BT'nin mesleğe sağladığı kazanımlar (P)	Faktör 3 BT'nin etkisinde mesleğin algısı (P)	Faktör 4 BT'nin etkisinde mesleki prestij (P)
Hizmet Süresi	0,683	,785	,434	,050*
Ücret	,949	,029*	,331	,322
Unvan	,007*	,927	,518	,049*
Hizmet verilen birim	,552	,529	,151	,557

* Ortalamalar arasındaki farklar istatistiksel açıdan önemlidir ($p<0,05$).

(Tablo 9): Hizmet sürelerinin çoklu karşılaştırması

Bağımlı değişken	Hizmet süreniz (i)	Hizmet süreniz (j)	Ortalama farklar (i-j)	Anlamlılık(p)
Faktör 1: Bilgi teknolojilerinin etkisinde mesleğin değeri	25 yıl ve üzeri	1-6 yıl	,6059	1,000
		7-12 yıl	,5176	1,000
		13-18 yıl	,0818	0,025(*)
		19-24 yıl	,0786	0,030(*)

* Ortalamalar arasındaki farklar istatistiksel açıdan önemlidir (p<0,05).

Hizmet süresi değişkeninin düzeyleri arasında yapılan çoklu karşılaştırma testine göre, hizmet süresi 25 yıl ve daha fazla olanlarla diğerleri arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılıklar olduğu saptanmıştır (bkz. Tablo 9). Ortalama farkları dikkate alındığında, bilgi teknolojilerinin mesleğin prestiji üzerinde olumlu etkiler yarattığı düşüncesine en çok hizmet süresi 25 yıl ve daha fazla olan bilgi profesyonellerinin, en az ise 1-6 yıl olan bilgi profesyonellerinin katıldığı söylenebilir.

(Tablo 10): Ücret düzeylerinin çoklu karşılaştırması

Bağımlı değişken	Aylık (net) ücret (i)	Aylık (net) ücret (j)	Ortalama farklar (i-j)	Anlamlılık(p)
Faktör 1: Bilgi teknolojilerinin etkisinde mesleğin değeri	5,000	1200-1500 TL	-,5283	0,020(*)
		1501-2000 TL	-,5484	0,018(*)
		2001-2500 TL	-,5625	1,000
		2501 TL ve üzeri	-,5000	1,000

* Ortalamalar arasındaki farklar istatistiksel açıdan önemlidir (p<0,05).

Ücret değişkeninin çoklu karşılaştırması incelendiğinde aylık ücreti (net) 5000 TL olanlar ile 1200-1500 TL ve 1501-2000 TL olanlar arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılıklar olduğu saptanmıştır (bkz. Tablo 10). Bilgi teknolojilerinin mesleğe anlamlı katkılar sağladığı düşüncesine en çok aylık ücreti (net) 5000 TL olan bilgi profesyonelleri, en az ise 1501-2000 TL ve 1200-1500 TL olan bilgi profesyonelleri katılmaktadır.

Bilgi teknolojilerinin mesleğin değeri ve prestiji üzerindeki etkileri, katılımcıların başuzman, uzman, uzman yardımcısı, kütüphaneci ve kütüphane müdürü olmasına göre değişkenlik göstermektedir. Yapılan çoklu karşılaştırma testine göre, uzman yardımcıları ile kütüphaneciler arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür (p<0,05). Buna göre, bilgi teknolojilerinin mesleğin değeri ve prestiji üzerinde olumlu etkiler yarattığı düşüncesine en çok kütüphaneciler, en az ise uzman yardımcıları katılmaktadır.

(Tablo 11): Unvana göre çoklu karşılaştırma testi

Bağımlı Değişken	Unvan(I)	Unvan (J)	Ortalama Farklar (I-J)	Anlamlılık (P)
Faktör 1: Bilgi teknolojilerinin etkisinde mesleğin değeri	Kütüphaneci	Başuzman	,79096	1,000
		Uzman	,27244	1,000
		Uzman Yardımcısı	1,70763	,023*
		Kütüphane Müdürü	,85763	,229
		Müdür Yardımcısı	-,20904	1,000

* Ortalamalar arasındaki farklar istatistiksel açıdan önemlidir (p<0,05).

Sonuç

Bilgisayar ve iletişim alanında yaşanan teknolojik gelişmeler, mesleki bilincin ve işlevlerin değişmesi, meslekler arası sınırların belirsizleşmesi ve çalışma ortamlarının esnekleşmesi gibi pek çok yeniliğe yol açmıştır. Teknolojinin mal ve hizmet üretiminde artan rolü, daha az zamanda, daha az maliyetle, daha az insanla daha çok işin yapılmasını mümkün kılmıştır. Müşteri taleplerinde meydana gelen çeşitlenmeler, meslek mensuplarının mevcut bilgi ve becerilerinin yetersiz kalmasına sebep olurken, meslek olgusunda köklü değişimlerin gerçekleşmesini de zorunlu kılmıştır. Değişime uyum sağlamanın gereklilik haline geldiği emek piyasasında, yerini benzer işlevleri gerçekleştiren makinelerle kaptırmak istemeyen bireyler, makinelerle bütünleşik çalışma standartlarını benimsemek durumunda kalmıştır.

Teknolojik gelişmelerin yarattığı değişim, hemen her alanda olduğu gibi bilgi ve belge yönetimini de etkisi altına almıştır. Bu durum bilgi profesyonellerinin sahip olduğu mesleki yeterliliklerin yeniden gözden geçirilmesini kaçınılmaz kılmıştır. Nitekim 1990'lı yıllardan başlayarak ders programlarına yansıtılan bilgi teknolojilerine dayalı uygulamalar, meslek mensuplarının niteliklerinde çağa uyumlu değişimlerin gerçekleşmesine yol açmıştır. Söz konusu değişim bilgi profesyonellerinin eğitim, çalışma alanı, iş olanakları ve nitelikleri üzerinde etkili olmanın yanı sıra, mesleği gereği toplumun kendisinden beklediği davranışlara, yani toplumsal rollerine ve dolayısıyla statülerine de yansımıştır.

Yapılan bu araştırmada bilgi teknolojilerinin mesleğin statüsü üzerinde etkili olup olmadığını ortaya koymak amaçlanmıştır. Bu doğrultuda elde edilen sonuçlar şöyledir:

- Bilgi teknolojilerinin bilgi profesyonelleri üzerindeki etkileri ile ilgili analizler, katılımcıların yarısından fazlasının bilgi teknolojilerinin mesleği anlamsızlaştırdığı, iş yükünü artırdığı, kariyer yapma ya da işte yükselme olanağını azalttığı düşüncesine katılmadıklarını, aksine bilgi teknolojilerinin mesleğin değerini, saygınlığını ve başkalarının mesleğe olan ilgisini artırdığını düşündüklerini göstermektedir. Teknik içerikli eğitim ve mesleki işlevler gerekçesi ile 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun Teknik Hizmetler Sınıfı kapsamına alınan bilgi profesyonelleri, bilgi teknolojilerinin bir diğer statü göstergesi olan "gelir" üzerinde de olumlu etkiler yarattığını düşünmektedirler. Bu düşünceler katılımcıların kadın veya erkek olmalarına (cinsiyete) ya da lisans, yüksek lisans ve doktora derecesine sahip olmalarına (eğitim durumuna) göre farklılık göstermemektedir. Bu durum bilgi teknolojilerinin, mesleki statü göstergelerinden gelir, değer, saygınlık ve mesleğe yönelik algı gibi faktörler üzerinde olumlu etkiler yaratarak mesleğin statüsünün yükselmesine katkı sağladığını göstermektedir.
- Bilgi teknolojilerinin mesleğin değerini artırdığı ve statüsünü olumlu yönde etkilediği düşüncesi, katılımcıların yaş gruplarına göre incelendiğinde anlamlı farklılıklar göze çarpmaktadır. Elde edilen sonuçlara göre bilgi teknolojilerinin mesleğe verilen değeri artırdığı düşüncesine en çok 50-59, en az 20-29 yaş grubundaki bilgi profesyonelleri katılmaktadır. Bu durum, yaşı itibari ile her iki dönemi de (bilgi teknolojilerinin bilgi hizmetlerine yansıdığı ve yansımadığı) tecrübe eden 50-59 yaş grubundaki bilgi profesyonellerinin, bilgi teknolojilerinin etkisiyle başkalarının kendilerini daha saygın gördüğüne, mesleğe olan ilgi ve sevginin arttığına inandıklarını göstermektedir. Ancak 50-59 yaş grubundaki profesyonellerin sayıca azlığı (yalnızca dört kişi olması), bu yorumun tartışmaya açık olduğunu da düşündürmektedir.
- Sunulan hizmete ilişkin bulgular, bilgi teknolojilerinin mesleğin statüsü üzerindeki etkilerinin, katılımcıların hizmet süresine göre farklılık gösterdiği sonucuna ulaştırmaktadır. Hizmet süresi 1-6 yıl olan bilgi profesyonelleri, bilgi teknolojilerinin mesleğin statüsü üzerinde etkili olduğu düşüncesine en az katılan grubu temsil etmektedir. Buna karşın 25 yıl ve daha fazla süredir mesleğe hizmet eden bilgi profesyonelleri,

bilgi teknolojilerinin mesleğin prestijini artırdığı ve statüsü üzerinde olumlu etkiler yarattığı düşüncesine katılmaktadırlar. Hizmet süresi 25 yıl ve daha fazla olan bilgi profesyonellerinin, teknolojik gelişmelerin bilgi ve belge yönetiminin uygulama alanlarında baskın olduğu ve olmadığı dönemlerin her ikisini de tecrübe etmiş olmaları ulaşılan sonucu daha anlamlı kılmaktadır.

- Bilgi teknolojilerinin mesleğe olumlu katkılar sağladığı düşüncesi, katılımcıların aldıkları ücrete göre de farklılık göstermektedir. Bu durum, bilgi teknolojilerinin mesleğe sağladığı kazanımlar faktörünün kapsadığı değişkenler düşünüldüğünde, yüksek ücret alan bilgi profesyonellerinin bilgi teknolojilerinin mesleği anlamsızlaştırdığı, işte yükselme olanağını azalttığı, iş yükünü artırdığı düşüncesine katılmadıklarını; aksine bilgi teknolojilerinin mesleğin saygınlığını artırarak meslek üzerinde olumlu etkiler yarattığını düşündüklerini göstermektedir.
- Mesleğe verilen değer ve prestij, katılımcıların unvanına göre de farklılık göstermektedir. Buna göre en çok kütüphaneciler en az ise uzman yardımcılar bilgi teknolojilerinin mesleğe verilen değeri artırdığı düşüncesine katılmaktadırlar. Bu durum mesleki statüye yönelik memnuniyet düzeyinin unvana bağlı olarak değişkenlik gösterdiğini yansıtmaktadır.
- Unvan ve çalışılan birim adı hakkında ulaşılan bir başka sonuca göre katılımcıların çoğu “kütüphaneci” unvanı ile “kütüphane”lerde görev yapmaktadır. Bu durum gelişen teknolojilerin unvan (bilgi uzmanı, bilgi danışmanı, elektronik kaynak yöneticisi vb.) ve hizmet verilen birim (bilgi erişim merkezi, ağ ve kaynak yönetimi birimi vb.) konularında yurtdışında yarattığı değişimin, araştırma kapsamında incelenen kurumlarda henüz yer bulmadığını göstermektedir.

Öneriler

Bu sonuçlardan yola çıkarak şu önerilerde bulunmak mümkündür:

- Güçlü tanıtım, özünde bireyin kendi meziyetlerini pazarlama kabiliyetine bağlıdır. Bilgi teknolojilerindeki gelişmeler ışığında bilgi profesyonelliğinin ne olduğunun kamuoyuna tanıtılması için her fırsattan yararlanılmalı ve koşullar zorlanmalıdır.
- Ulusal kuruluşların meslekler hakkında yaptıkları açıklamalar söz konusu mesleklerin tanınmasında büyük önem taşımaktadır. Türkiye’de meslekler hakkında yaptıkları bildirimler dikkatle takip edilen Yükseköğretim Kurulu, Türkiye İş Kurumu, Mesleki Yeterlilik Kurumu gibi kurumlarda, mesleğe ilişkin tanımlamaların eksiksiz yapılması mesleğin tanıtımında önemli bir rol üstlenebilir.
- Dershanelerde veya ilk ve orta dereceli okullarda bulunan, üniversite adaylarının meslekler hakkında ön fikir sağladığı bilim dalı tanıtım kataloglarının bilgi profesyonelliği ya da bilgi ve belge yöneticiliği mesleği ile ilgili eksiksiz ve güncel bilgiler içermesi sağlanmalıdır. Bu kapsamda mesleki kuruluşlara büyük sorumluluklar düşmektedir.
- Mesleğin ve mesleki kuruluşların tanıtımında kullanılacak terimler toplumun mesleğe yönelik algısı üzerinde son derece etkilidir. Bu nedenle, mesleğe ilişkin açıklama ve tanımlamaların güncel gelişmeler dikkate alınarak yapılması yararlı olacaktır.
- Bilgi teknolojilerinin kullanımında yetersizlikleri bulunan bilgi profesyonellerinin bireysel eksikliklerinin giderilmesine yönelik mesleki kuruluşlar tarafından kısa süreli kurslar ve seminerler düzenlenmelidir.
- Bu araştırmada bilgi teknolojilerinin mesleki statü üzerindeki etkilerine bilgi profesyonellerinin bakış açısıyla yaklaşılmıştır. Bu konunun ayrıca işverenler ve kullanıcılar yönünden de ele alınması yararlı olacaktır.

Kaynakça

- Abels, E., Jones, R., Latham, J., Magnoni D. ve Marshall J. G. (2003). 21. yüzyılda bilgi profesyonellerinin yeterlilikleri. F. Şahin. (Çev.). *Türk Kütüphaneciliği*, 19(1), 114-127.
- Aktan, C.C. (1999). Motivasyon teorileri. 15 Mart 2011 tarihinde <http://www.canaktan.org/yonetim/insan-yonetim/motivasyonteorileri.htm> adresinden erişildi.
- Aşık, N.A. (2010). Çalışanların iş doyumunu etkileyen bireysel ve örgütsel faktörler ile sonuçlarına ilişkin kavramsal bir değerlendirme. *Türk İdare Dergisi*, 467, 31-50.
- Bayer, A.S. (2005). *Statü endişesi*. İstanbul: Sel Yayıncılık.
- Baydur, H. ve Eser, E. (2006). Uygulama: Yaşam kalitesi ölçeklerinin psikometrik çözümlenmesi. *Sağlıkta Birikim*, 1(2), 99-123. 07 Mayıs 2013 tarihinde http://www2.bayar.edu.tr/saglik/docs/sagliktabirikim/2/99_123.PDF adresinden erişildi.
- Bek, Y. (2007). Öğretmenin toplumsal/mesleki rolleri ve statüsü. Yüksek lisans tezi projesi, Trakya Üniversitesi, Edirne.
- Bell, D. (1963). *The radical right*. New York: Anchor Books.
- Bent, D. (1994). An overview of information management and information managers. 15 Kasım 2010 tarihinde http://www.cais-acsi.ca/proceedings/1994/Bent_1994.pdf adresinden erişildi.
- Bowden, R. (1992). Editor's foreword: The status, reputation and image of the library and information profession. *Proceeding of the IFLA Pre-Session Seminar, Delhi, 24-28 August, 1992 içinde* (ss. 9-11). Russell Bowden ve D.Wijasuriya (eds). München: IFLA. 20 Kasım 2010 tarihinde <http://www.eric.ed.gov/PDFS/ED356778.pdf> adresinden erişildi.
- Bryant, F. B. ve Yarnold, P. R. (1995). Principal components analysis and exploratory and confirmatory factor analysis. L. G. Grimm ve R R. Yarnold (Eds.) *Reading and understanding multivariable statistics* içinde (s. 99-136). Washington, DC: American Psychological Association.
- Can, H. (2006). Örgütsel davranış. İstanbul: Arıkan Yayıncılık.
- Cremer, M. (1998). The image of libraries in the Internet. 20 Kasım 2010 tarihinde <http://archive.ifla.org/IV/ifla64/179-117e.htm> adresinden erişildi.
- Çakın, İ. (1999). Kütüphanecilik eğitimi ve yeni hedefler. *21. Yüzyıla Doğru Türk Kütüphaneciliği: 35.Kütüphane Haftası Bildirileri* içinde (ss. 135-146). Ankara: TKD.
- Çakın, İ. (2000). Bilgi profesyonellerinin eğitiminde yeniden yapılanma: Hacettepe Üniversitesi örneği. *Türk Kütüphaneciliği*, 14(1), 3-17.
- Çelik, A.(1996). Kütüphaneciliğin psiko-sosyal boyutları: Kütüphanecinin statü sorunu. *Türk Kütüphaneciliği*, 10(4), 331-338.
- Dawson, T. E. (1997). Basic concepts in classical test theory: Relating variance partitioning in substantive analyses to the same process in measurement analyses. 20 Kasım 2011 tarihinde <http://ericae.net/ft/tamu/Dawson.pdf> adresinden erişildi.
- Devlet Memurları Kanunu (2010). *T.C. Resmi Gazete*, 27781, 10 Aralık 2010.
- Dutta, R.(2010). Top 10 most respected professions. 15 Aralık 2010 tarihinde <http://www.buzzle.com/articles/most-respected-professions.html> adresinden erişildi.
- Eymen, E. U. (2007). SPSS 15.0 veri analiz yöntemleri. İstanbul: İstatistik Merkezi. 30 Mayıs 2011 tarihinde <http://www.yarbis.yildiz.edu.tr/web/userAnnouncementsFiles/dosya898ba82db16ed8e09d5d79ff3c1df03.pdf> adresinden erişildi.
- Fındıklı, R. (2000). Polislik mesleğinin özellikleri ve mesleki kimlik olgusu. *Polis Bilimleri Dergisi*, 2(5-6), 1-16.
- Gün, C. (2010). Kendini gerçekleştirme, statü ve vizyon. 15 Kasım 2010 tarihinde http://www.caginpulisi.com.tr/eski_sitemiz/65/index.htm adresinden erişildi.
- Güneş, G. (2007). *Tek problemim imaj mı? Türkiye gerçeğinde imaj meselesi*. *Türk Kütüphaneciliği*, 21(2), 230-236.
- Karahan, A. (2008). Çalışma ortamındaki statü farklılıklarının örgütsel bağlılığa etkisi. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(3), 231-246.
- Küçükaslan, N. (2010). Toplumsal ilişkiler ve protokol. 21 Ekim 2010 tarihinde <http://sbmyo.uludag.edu.tr/08-sosyalce/nktipro.doc> adresinden erişildi.

- Linton, R. (1936). *The study of man*. New York: D. Appleton-Century Camp. Inc.
- Lipset, S. M. ve Raab, E. (1970). *The politics of unreason*. Chicago: University of Chicago Press.
- Occupational Outlook Handbook. (2010). *Librarians*. 10 Aralık 2010 tarihinde <http://www.bls.gov/oco/ocos068.htm> adresinden erişildi.
- Öztemiz, S. (2012). *Bilgi teknolojilerinin statü bağlamında bilgi profesyonelliğine yansımaları: Ankara'da çalışan kütüphaneciler üzerine bir araştırma*. Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Prins, H. ve De Gier, W. (1992). The image of the library and information profession: How we see ourselves and investigation: A report of an empirical study under taken on behalf of IFLA's Round Table for the Management of Library Associations. The status, reputation and image of the library and information profession. *Proceeding of the IFLA Pre-Session Seminar, Delhi, 24-28 August, 1992 içinde* (ss. 9-11). Russell Bowden ve D. Wijasuriya (eds). München: IFLA.
- Rehbinder, M. (1966). Sosyal devlet yolunda hukuk yapısı değişimleri: Statü, sözleşme, rol. 20 Ekim 2010 tarihinde <http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/38/325/3262.pdf> adresinden erişildi.
- Revelle, W. ve Zinbarg, R. (2009). Coefficients Alpha, Beta, Omega, and the glb: Commentson Sijtsma. *Psychometrika*, 74(1), 145-154.
- Rush, G.B. (1965). Status crystallization and right l'ing extremist attitudes. 21 Ekim 2010 tarihinde https://scholarsbank.uoregon.edu/xmlui/bitstream/handle/1794/6199/Gary_Berard_Rush.pdf?sequence=1 adresinden erişildi.
- Sağlam, F.N. (2010). Maslow ve ihtiyaçlar hiyerarşisi kuramı. *Psikoloji ve hayat*. 15 Kasım 2010 tarihinde <http://inar322.cankaya.edu.tr/uploads/files/file/MASLOW%20KURAM.docx> adresinden erişildi.
- Seçer, Ş. (2009). Mesleki yaşam modelinin oluşturulması ve mesleki analizlerde kullanımı. *Sosyal Bilimler*, 7, 35-56.
- Sosyoloji. (2011). Toplumsal ilişki ile ilgili temel kavramlar. 08 Haziran 2011 tarihinde <http://msgslsosyoloji.blogcu.com/toplumsal-iliski-ile-igili-temel-kavramlar/9240826> adresinden erişildi.
- Tonta, Y. (2000). Türkiye'de kütüphanecilik eğitiminin yeniden yapılanması. *Türkiye'de Kütüphane ve Enformasyon Biliminin Kurumsal Gelişimi: İ.Ü. Edebiyat Fakültesi Kütüphanecilik Bölümü'nün Kuruluşunun 36. Yılı Anısına Düzenlenen Sempozyum Bildirileri (11-12 Mayıs 2000, İstanbul)* içinde (ss. 74-89).
- Turner, B. S. (2000). *Statü*. Ankara: Doruk Yayınları.
- Türkiye İş Kurumu. (2010). Türk meslekler sözlüğü. 10 Kasım 2010 tarihinde <http://esube.iskur.gov.tr/Meslek/meslek.aspx> adresinden erişildi.
- Turkish Journal. (2010). ABD'de en prestijli meslek itfaiyecilik. 10 Ekim 2010 tarihinde <http://www.turkishjournal.com/i.php?newsid=3239> adresinden erişildi.
- Üstün, A. (1994). Teknolojik gelişmelerin kütüphane ve bilgi merkezlerine etkisi (Yasalar açısından bir yaklaşım). *Türk Kütüphaneciliği*, 8(3), 217-229.
- Yetim, Ü. (1997). *Çalışma yaşamında iş doyumu ve iş etiği*. 10 Ekim 2010 tarihinde <http://arsiv.mmo.org.tr/pdf/10060.pdf> adresinden erişildi.
- Yükseköğretim Kurulu. (2011). Türkiye Yükseköğretim Yeterlilikler Çerçevesi (TYYÇ) Temel Alan Yeterlilikleri. 20 Şubat 2011 tarihinde <http://tyyc.yok.gov.tr/?pid=48> adresinden erişildi.

Summary

The types and amounts of technology have increased especially due to economic development and growing competition, and this increase has raised the importance of information and has changed expectations related to the information service industry. This situation has made it inevitable for information professionals, the representatives of this industry, to accommodate modern technologies.

Developments have made it obligatory for information professionals to restructure technologically and organizationally and have forced the disciplines to do the same restructuring in their education and training programs. This new situation has led to the discipline being renamed “information and documents management” and members gaining the title of “information professionals.”

While the changes brought about by improved technologies have affected information professionals’ education, areas of study, job opportunities, and professional qualifications, it has also reflected on their social roles and status. Status is dependent on factors such as gender, race, and income -mostly determined by the profession. Professional status is an important factor in the determination of an individual’s social and economic standing and consequently social identification. Professional status also enhances the terms of evaluation with regard to the profession.

Within social structure, information professionalism provides its members a unique status, as all professions do. The status of the information professional, which has been seen as “low level” in the professional community, is one the leading professional issues to be solved. Unsatisfactory financial income within the profession and the community’s image of the information professional as “book guardian” are among the primary problems regarding status.

This study has been carried out using the descriptive method. The purpose of the study is to set forth the effects of information technology on the status of the profession, based on the individual observations and experiences of information professionals. The research population of librarians working in the Turkish capital city Ankara in institutions very important for information professionals such as university libraries, public libraries and institute libraries affiliated with the Prime Ministry. Survey and interview methods are used to gather research data. The survey is carried out among a total of 106 information professionals from 15 institutions -institutions chosen by simple coincidental sampling method out of the 49 institute libraries affiliated with the Prime Ministry and 20 public libraries and university libraries.

This research finds that changes in information technologies have had meaningful impacts in terms of the indicators of social status such as value, respectability, financial income and professional interest.